

Лучкевич Вікторія Володимирівна
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедра романської філології та компаративістики
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ФРАНКОФОНІЇ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

У статті проаналізовано становлення і розвиток Міжнародної організації Франкофонії, виявлено особливості її мовно-освітньої діяльності в за межами Франції. Окреслено пріоритетні завдання франкофонної організації у формуванні сучасного європейського культурно-освітнього простору. Встановлено, що діяльність Міжнародної організації Франкофонії сприяє як популяризації французької мови та культури у світі, так і поширенню культурно-лінгвістичного розмаїття інших народів.

Ключові слова: Міжнародна організація Франкофонії, французька мова, культурно-освітня діяльність, міжнародне співробітництво.

Вступ. Сучасні глобалізаційні процеси, розвиток інформаційних й телекомунікаційних технологій сприяють відкритості кожного національного суспільства, а також формують підвалини до інтеграції нашої держави в єдине європейське середовище. Проте кожна європейська країна намагається зайняти чільне місце в кожному напрямі інтеграційного процесу, розуміючи важливе значення врахування своїх власних національних пріоритетів. Для цього вони використовують як економічні, політичні, так і культурні важелі впливу. Серед останніх слід назвати створення можливостей для ознайомлення інших культур з власною національною, пропагування національної мови за кордоном, залучення іноземних фахівців для навчання і роботи у своїх школах, університетах, науково-дослідних лабораторіях та на підприємствах.

Як показує аналіз міжнародних програм та обмінів (Еразмус+, Еразмус Мундус, стипендіальні програми Університетської агенції Франкофонії, Німецької служби академічних обмінів DAAD, програми Жана Моне та ін.) міжнародне співробітництво на сучасному етапі досить ефективно функціонує на рівні освіти й науки. Організаторами й учасниками цих обмінів створюються спільні наукові проекти, освітні програми, розробляються інтегровані навчальні плани тощо. У рамках кожної програми передбачена й лінгвістична співпраця, що включає в себе не тільки оволодіння певною мовою, а й ознайомлення з культурою, історією, повсякденним життям носіїв іноземної мови. Таким чином, відбувається міжкультурний діалог між представниками різних національностей, усуваються мовний та культурний бар'єри, формуються принципи й засади полікультурності європейської спільноти. Водночас відбувається й популяризація власного способу життя, культури, мови та формується позитивний імідж держави на європейській арені загалом. У цьому плані діяльність Міжнародної Організації Франкофонії як одного з головних інструментів міжкультурної співпраці Французької Республіки заслуговує на особливу увагу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади та поняттєві характеристики освітнього простору досліджували українські й зарубіжні науковці: В. Журавський, Н. Касярум [1], © Лучкевич В.В.

Б. Квеско, Е. Мещ, В. Левін, Л. Онокой, В. Серіков, Т. Франчук, І. Фрумін, Г. Щевелева [2], А. Ясвін та ін. Дослідженню питання входження України до європейського освітнього простору в умовах глобалізації та інтеграції присвячено праці І. Артємова, А. Грязнової, М. Згуровського, А. Корецької, В. Кременя [3], В. Лугового, Л. Пуховської, Ю. Рудавського [4], А. Сбрусвої.

Роль різноманітних міжнародних фондів та агенцій в організації й формуванні принципів європейської освіти й науки розкрито у працях С. Белякова, Б. Вульфсона, Н. Лавриченко [5], О. Петрушкової, Г. Хоружого, Ж. Чернякової та ін. Побіжно окремі аспекти діяльності франкофонних організацій в міжнародних наукових й академічних проектах висвітлено у дослідженнях В. Кожемякіної [6], М. Коржакової, Є. Куралесіної, О. Митькіної [7], Ю. Черемисинова. Утім питання внеску Міжнародної організації Франкофонії у розвиток європейського освітнього простору залишається малодослідженим.

Мета статті – проаналізувати діяльність Міжнародної організації Франкофонії та виявити особливості її мовно-освітньої діяльності в за межами Франції.

Виклад основного матеріалу. Створення Міжнародної Організації Франкофонії (МОФ) має тривалу історію та бере свій початок від Служби культурного і технічного співробітництва – міждержавної організації, створеної 20 березня 1970 року, яка об'єднала 27 франкомовних країн [8]. Головними завданнями цієї організації, що об'єднувалася довкола французької мови як спільної для всіх країн членів-учасниць, було поширення власних національних культур та посилення культурної і технічної співпраці між ними. Примітно, що ініціаторами створення Служби культурного і технічного співробітництва були африканські лідери та громадські діячі: президент Сенегалу Леопольд Седар Сенгор, президент Тунісу Хабіб Бургіба, принц Камбоджі Сіанук, лідер християнської общини Лівану Шарль Еллу та нігерієць Хамані Діорі. Саме вони заклали підвалини франкофонної асоціації, в якій вбачали гуманний спосіб боротьби за збереження та поширення своїх національних культур серед інших народів.

Створення Служби культурного і технічного співробітництва сприяло організації спеціалізованих

структур в адміністративних апаратах країн-учасниць, серед яких Франція, ведучи активну зовнішню культурну політику, почала виконувати провідну роль. На початку 1974 року при Міністерстві закордонних справ Франції було створено спеціальну службу з питань франкофонії [7, с. 200]. Завдяки її діяльності відбувалися постійні зустрічі представників франкомовного світу, налагоджувалися контакти з іншими країнами, де була поширена французька мова як іноземна, виходили французькі періодичні видання, проводилися виставки, кіноперегляди за кордоном, популяризувалася французька культура та мова загалом.

Впродовж десятиліть франкофонна асоціація розвивалася та реорганізовувалася або створювалися нові міжнародні структури: міжнародна Вища рада (1983), Вища рада Франкофонії (1984), Консультативний комітет французької мови та Генеральний комісаріат французької мови (1984), Вища рада французької мови (1989), Міжурядове агентство Франкофонії (1997). Важливим етапом в діяльності франкофонної організації було створення державного інституту – Вищої ради Франкофонії, яка стала консультативним органом при президентові Французької республіки. В її обов'язки входило спостереження за розвитком Франкофонії у різних сферах життя, надання консультацій з питань культури, науки, лінгвістики, новітніх технологій, розробка ідей та пропозицій щодо пропагування французької культури й мови.

У 2005 році Міжурядове агентство Франкофонії було реорганізоване в Міжнародну організацію Франкофонії, яка об'єднала 55 країн-учасниць та 13 країн-спостерігачів, у яких вивчається французька мова як іноземна. У діяльності МОФ виокремлюються чотири основні напрями діяльності: популяризація французької мови та культурного й лінгвістичного різноманіття; пропаганда миру, демократії та прав людини; сприяння розвитку освіти, в тому числі і вищої, та наукових досліджень; поширення міжнародної співпраці з метою встановлення довготривалих відносин та солідарності народів [8].

Інституційними органами МОФ є: саміт Франкофонії (конференція глав держав та урядів, які входять до МОФ), очільником якого є генеральний секретар; конференція міністрів Франкофонії; постійна Рада Франкофонії. У функції саміту Франкофонії входить обговорення та прийняття резолюцій, які необхідні для ефективного функціонування організації, обрання генерального секретаря, прийняття нових членів-учасників МОФ, визначення її мовно-культурної політики на дворічний термін тощо. На Конференції міністрів Франкофонії обговорюються політичні аспекти функціонування МОФ, діяльність асоціативних членів та спостерігачів організації. Серед завдань постійної Ради Франкофонії слід виділити: підготовку до саміту Франкофонії, аналіз та оцінку ефективності прийнятих на саміті рішень, виконання різних доручень, розроблених самітом та конференцією міністрів [9]. Відмітимо також, що МОФ має чотири постійно діючі представництва в Нью-Йорку і Женеві в штаб-квартирах ООН, в Аддис-Абебі в Африканському Союзі, в Брюсселі в Європейському Союзі. Окрім того, МОФ має п'ять регіональних представництв: у Того, Габоні, В'єтнамі, Гаїті та Румунії.

Поширенню франкофонної культури та французької мови сприяють чотири основні оператори МОФ: Університетська агенція Франкофонії, Афінівська французька школа, TV 5 monde – міжнародний франкофонний канал, Міжнародна асоціація мерів-франкофонів. Цими асоціаціями організуються просвітницькі, культурні й науково-освітні програми. Зокрема Університетська агенція Франкофонії будує свою діяльність у чотирьох напрямках: сприяння у підготовці кадрів шляхом підвищення мобільності студентів і викладачів, які здобувають корисні практичні навички; полегшення вступу до мережі дослідників, команд, лабораторій та їх підрозділів; підтримка інституцій на шляху їх модернізації управлінського апарату; здійснення свого внеску в міжнародну репутацію університету і франкомовного наукового співтовариства [10]. У свою чергу, серед важливих напрямів діяльності каналу TV 5 monde є розробка навчальних матеріалів для самостійного й групового оволодіння французькою мовою із застосуванням новітніх інформаційних технологій [11]. Матеріали згруповані за рівнем складності (від А 1 до С 2) та сприяють ефективному вивченню французької мови у поєднанні з лінгвокультурологічним компонентом. Пріоритетним завданнями Міжнародної асоціації мерів-франкофонів є модернізація муніципального управління та встановлення й розвиток демократичних відносин у суспільстві. Як видно, пріоритетна роль в діяльності МОФ відводиться мовно-освітній та просвітницько-культурній політиці.

У рамках культурно-освітньої діяльності МОФ слід також виділити функціонування Міжнародної федерації викладачів французької мови, що нараховує понад 70 000 педагогів, що входять до 165 асоціацій; діяльність мережі цифрових кампусів, що нараховує 29 відділень та 11 інформаційних центрів, з яких 6 розміщені в Україні; 20 багатонаціональних науково-дослідних центрів, що базуються на принципах мультикультуралізму та демократії; діяльність Фонду Ашетт, яка спрямована пропаганду французької мови, поширення знань про культуру, історію, літератури Франції [9].

Важливу роль у поширенні французької мови і культури у різних країнах відіграє «Альянс Франсез» – культурний французький центр. Їх відділення представлені у 140 країнах, які працюють під егідою посольства Франції у кожній країні [12]. Зокрема в Україні функціонує 7 центрів: у Києві, Львові, Рівному, Одесі, Запоріжжі, Дніпропетровську й Харкові. Основними завданнями цих центрів є сприяння розвитку культурного розмаїття, знайомство з франкомовною культурою, організація й проведення курсів французької мови, підготовка до складання іспитів DELF/DALF. За сприяння Міністерства закордонних справ Франції, у зарубіжних країнах також функціонують французькі інститути, мета яких популяризувати французьку мову і культуру та розвивати довготривале співробітництво між країнами. Ці інститути тісно співпрацюють з «Альянс Франсез», особово у питаннях організації і проведенні франкофонних свят, виставок, культурних подій, а також різноманітних стажувань для викладачів, вчителів і студентів у Франції та Україні [13].

Слід відмітити, що у рамках популяризації французької мови та культури у світі діяльність МОФ

пов'язана з Генеральною дирекцією французької мови та мов Франції, підпорядкованій Міністерству культури і зв'язку Франції, яка координує діяльність усіх громадських і приватних організацій, що займаються пропагандою французької мови, особливо у сфері освіти і культури. При Міністерстві національної освіти та наукових досліджень функціонує EduFrance – державна організація, яка була створена у 1998 році та реорганізована у 2007 в Campus France. Серед її важливих завдань слід виділити розробку та поширення методик викладання французької мови як іноземної та популяризацію вищої системи освіти Франції. Окрім того, при Міністерстві національної освіти функціонує й Національний центр дистанційної освіти, створений ще у 1939 році з головним офісом у місті Пуатьє. Діяльність цього центру зосереджена на розробці та впровадженні навчальних курсів французької мови для різноманітних потреб та різних вікових категорій [7, с. 207]. Як видно, діяльність МОФ тісно пов'язана з різними інституційними органами Французької республіки, які мають на меті розширення франкофонного культурно-лінгвістичного простору.

Висновки. Діяльність МОФ зосереджується на

культурно-освітньому аспекті, що проявляється в організації різноманітних курсів французької мови, розробці нових методів та підходів до вивчення французької мови як іноземної, укладанні підручників, розробці цілої низки вправ для формування комунікативної, соціокультурної й граматичної компетенції особистості, впровадженні дистанційної освіти, а також проведенні різноманітних культурно-просвітницьких заходів на території зарубіжних країн.

Організація тісно співпрацює з різними університетами та науково-дослідними інститутами й лабораторіями, що сприяють встановленню довготривалої міжнародної співпраці. Надання різноманітних грантів і стипендій іноземним науковцям, вчителям, студентам сприяє поширенню французької мови і культури у їхніх країнах. Окрім того, розроблений дидактичний матеріал, підручники та аудіо- й відеозаписи можна використовувати у навчально-виховному процесі українських шкіл та університетів.

Перспективним напрямом дослідження вважаємо вивчення досвіду діяльності різних франкофонних організацій, що діють в Україні з метою застосування позитивних моментів в українській освітньо-культурній політиці.

Список використаної літератури

1. Касярум Н.В. Освітній простір як характеристика сучасної системи освіти [Електронний ресурс] / Н. В. Касярум // «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». – 2008. – Вип. 1. – Режим доступу: http://intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_2
2. Щевелева Г.М. Образовательное пространство. Современный взгляд. Подходы к формированию: монография / Г.М.Щевелева – Воронеж: Воронеж. гос. технол. акад., 2001. – 103 с.
3. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Г.Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
4. Рудавський Ю. Реалії та проблеми інтеграції вищої школи України в Європейський освітній та науковий простір (На прикладі «Львівської політехніки») / Ю.Рудавський. // Вища школа. – 2004. – № 1. – С.45-49
5. Лавриченко Н.М. Європа освіти і порівняльна педагогіка в їх обоєбічному поступі / Н.М.Лавриченко // Порівняльно-педагогічні студії. – 2009. – № 1. – С.10-18
6. Кожемякина В.А. Языковая ситуация и статус языков в многонациональных франкоязычных странах / В.А.Кожемякина // Язык и общество на пороге нового тысячелетия : итоги и перспективы. – М., 2001. – С.110 -112
7. Мітькіна О. Франкофонія в інституційній системі Франції / О.Мітькіна // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – 2015. – Вип. 24. – С.195-210. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mzu_2015_24_14.
8. La Francophonie dans le monde [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bsu.by/Cache/pdf/159043.pdf>
9. L'Organisation internationale de la Francophonie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.francophonie.org/>
10. Statuts de l'Agence universitaire de la Francophonie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.auf.org/auf/textes-de-referance/documents-institutionnels>
11. Pistes Internet sur tv5monde.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucl.be/356363.html>
12. <http://www.alliancefr.org/>
13. <http://institutfrancais-ukraine.com/>

Стаття надійшла до редакції 28.04.2016 р.

Лучкевич Виктория

кандидат педагогических наук, доцент

кафедра романской филологии и компаративистики

Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко, Дрогобыч, Украина

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МЕЖДУНАРОДНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ФРАНКОФОНИИ В ФОРМИРОВАНИИ СОВРЕМЕННОГО ЕВРОПЕЙСКОГО КУЛЬТУРНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА

В статье проанализированы становление и развитие Международной организации Франкофонии, выявлены особенности ее культурно-образовательной деятельности за пределами Франции. Определены приоритетные задачи франкофонной организации в формировании современного европейского культурно-образовательного пространства. Установлено, что деятельность Международной организации Франкофонии способствует как популяризации французского языка и культуры в мире, так и распространению

культурно-лінгвістического різнобарзья других народів.

Ключевые слова: Международная организация Франкофонии, французский язык, культурно-образовательная деятельность, международное сотрудничество.

Luchkevych Viktoria

Candidate of Pedagogical Sciences, Ph.D., Assistant Professor
Department of Romance Philology and Comparativistics
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, Ukraine

**ACTIVITIES OF INTERNATIONAL ORGANIZATION OF FRANCOPHONIE IN THE FORMATION OF
MODERN
EUROPEAN CULTURAL AND EDUCATIONAL SPACE**

The article focuses on the formation and development of the International Organization of Francophonie, which originates from the Cultural Services and Technical Cooperation, the intergovernmental organization established in 1970 that united 27 French-speaking countries. In this article the priority tasks of Francophone organization in the formation of a modern European cultural and educational space have been outlined. Among these tasks we should mention: the organization of various courses of the French language, the development of new methods and approaches to the study of French as a foreign language, the publication of textbooks, the development of series of exercises to form communicative, socio-cultural and grammatical competences of a personality, the introduction of distance learning, and holding various cultural and educational activities on the territory of foreign countries. It has been found out that the International Organization of Francophonie closely cooperates with various universities and research institutes and laboratories, facilitating the formation of a long-term international cooperation.

Key words: International Organization of Francophonie, French language, cultural and educational activity, international cooperation.